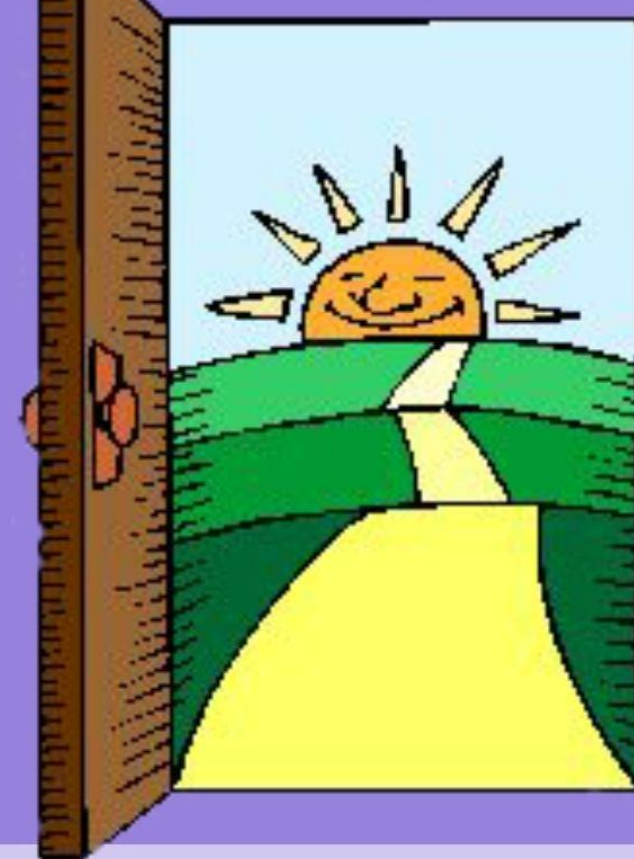

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Kedvezmények az SNI tanulóknak

Összeállította:

Budapest III. Kerületi Óvoda,
Általános Iskola, EGYMI

Utazó gyógypedagógusi hálózat

Kedvezmények az SNI tanulóknak

A sajátos nevelési igényű tanulók sajátos nevelési igényéből fakadó hátrányok kompenzálását szolgálja a

- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás,
- a feladatok, a tananyag adaptálásának lehetősége és
- a kedvezmények, felmentések rendszere.

Az SNI tanulóknak adható kedvezményekkel kapcsolatban szeretnénk segíteni a következőket:

1. A kedvezményekről összegyűjtöttük saját ajánlásunkat.
2. A NAT rendelkezik a kedvezményekről. Kigyűjtöttük az ide vonatkozó részeket.
3. A szakértői véleményben a bizottság rendelkezik a vizsgálat után az adott tanulónak járó kedvezményekről. Ezeket összegyűjtöttük, értelmeztük egy táblázatban.
4. A tanuló diagnózisa alapján az SNI tanulók iskolai oktatásának irányelveiben megfogalmazott kedvezmények automatikusan megilletik a tanulót. Ezeket a részleteket kiemeltük a dokumentumból.

I. Az SNI tanulók értékelésének alapelvei - az utazó gyógypedagógusi hálózat állásfoglalása

1. Részesítsük előnyben a szöveges értékelést, alkalmazzuk gyakran a formatív értékelési típust (segítő, fejlesztő értékelés).
2. A tanuló kapjon pozitív megerősítést azokon a területeken, amikben fejlődött, illetve a gyenge teljesítményre jelöljük meg számára a következő elérni kívánt célt, a fejlesztendő területeket.
3. A tanuló egyéni sajátos nevelési igényének típusa szerint vegyük figyelembe sajátosságait, például diszlexiás tanuló szóban feleljen, beszéd fogyatékos írásban, figyelemzavarral küzdő olyan környezetben, ahol semmi nem tereli el a figyelmét...
4. A szükséges többlet időt adjuk meg az SNI tanulónak. Ez ne az óra meghosszabbításával történjen szünetben (amikor neki is pihennie kell és hangzavar is van), hanem a következő tanórán!
5. Alkalmazzunk kedvezményes százalékhatárt!

SNI tanuló
80-100% - 5
65-79% - 4
40-64% - 3
25-39% - 2
0-24% - 1

6. Amennyiben a szakértői vélemény alapján az intézményvezető mentesítette a tanulót valamely tantárgy értékelése alól, támogató, fejlesztést célzó szöveges értékelést kaphat, a többi tanulóval együtt végzi feladatait.
7. Amennyiben tantárgyrész értékelése alól kapott felmentést a tanuló, valóban csak a többi részt értékeljük. Pl. Helyesírás alól fel van mentve, akkor nyelvtanból szabályok tanulásával szerezhethet osztályzatot.

II. Kedvezmények a NAT szerint

Melléklet a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelethez*

NEMZETI ALAPTANTERV

I. RÉSZ

AZ ISKOLAI NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA TARTALMI SZABÁLYOZÁSA ÉS SZABÁLYOZÁSI SZINTJEI

*Alapvetés**

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Az iskola a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával tudja a leghatékonyabban támogatni.

Fontos alapelv, hogy a tanulók közti különbözőségeket az iskola a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, valamint az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintse. E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez. Ennek értelmében a képességtartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezése kívánatos. Különösen fontos, hogy az iskola biztosítsa a tanulás egyéni lehetőségeit és

a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat, enyhítse a hátrányok hatásait, optimális esetben képes legyen kiküszöbölni azokat. Ezek közül kiemelten fontos a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén. Ennek a feladatnak az ellátásában felértékelődik a segítő szakterületek (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia) szerepe, valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenysége.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében. Ez nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége. A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját.

Előremutató folyamatként értékelhető a teamtanításnak olyan alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg, az együttnevelést megvalósító iskolában pedig a tanulót tanító pedagógus és a gyógypedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjára, a közös tanításra, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésre épül.

A differenciálás speciális megvalósulása lehet az együttnevelés során a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése. A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárások (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazása szükséges a különböző pedagógiai színtereken. A tanulói szükségletek ismeretében az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai

szolgáltatást nyújtó intézmények, valamint az utazó gyógypedagógiai hálózatok működtetésére kijelölt intézmények és más szakemberek szolgáltatásainak igénybevételével egészítendő ki a tanulók és pedagógusok szakmai támogatása. Ez elősegíti az integrációt, illetve ennek magasabb szintjét, az inklúziót is annak érdekében, hogy a Nat-ban foglalt nevelési-oktatási alapelvek és célok minden tanuló esetében megvalósulhassanak. A tehetséges tanulók tekintetében ezek a szempontok kiemelten fontosak lehetnek, mivel az ő esetükben a tanulási fókusz és az érdeklődést jellemzően a megfelelően motiváló feladatokkal lehet fenntartani. A tehetséggondozást valamennyi nevelési-oktatási szakaszban, minden neveléssel, oktatással foglalkozó intézménynek alkalmaznia kell, és a pedagógiai programjába szükséges beilleszteni.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése olyan pedagógusokat kíván, akik rendelkeznek az ehhez szükséges szemléletmóddal és kompetenciákkal.

A technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek alkalmazása sokféle módszertani lehetőséget biztosítva segíti a tanulás-tanítás folyamatát. A XXI. századi tanulási környezet nélkülözhetetlen elemét képezi az iskolai tanuláshoz kapcsolódó digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokfélesége, ezért különösen fontos, hogy a pedagógusok ismerjék és alkalmazzák azokat. Olyan tanulási folyamatra adnak lehetőséget, amely nemcsak a pedagógus-diák együttműködést, hanem ennek következtében a hagyományos tanulási folyamatot is jelentősen megváltoztathatja, ennek következtében új típusú szerepben jelenik meg a folyamatban mind a tanuló, mind pedig a pedagógus. Ennek gyakorlati leképezése azonban csak úgy valósulhat meg hatékonyan, ha ennek az intézmények pedagógiai gyakorlatában és szemléletmódjában is elfogadott, elismert helye és szerepe lesz.

1.2.1. A köznevelési rendszer egyes feladataira és intézményeire vonatkozó külön szabályok*

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

III. Kedvezmények értelmezése – szakértői vélemények és SNI irányelvek mentén

Diszlexia esetén:	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
	Szóbeli számonkérés előtérbe helyezése, vagy az írásbeli kiegészítése szóbeli számonkéréssel:	Vagy teljesen szóban kérdezem ki (sokszor érdemes külön a többiektől), vagy a megírt dolgozat után még segítő kérdésekkel a nem megírt részeket kikérdezem.
	Írásbeli munkákra hosszabb felkészülési idő/ kevesebb feladat.	A dolgozatot később írhatja meg, mint a többiek (akár a gyógypedagógusnál is megírhatja), hosszabb ideig írhatja a dolgozatot. A dolgozatban csak a könnyebb feladatokat jelölöm ki megoldásra/ kevesebb feladatot tartalmazó dolgozatot adok neki.
	Az olvasásra, önálló szövegfeldolgozásra hosszabb felkészülési idő biztosítása.	Az olvasást, szövegfeldolgozást igénylő feladatok megoldásánál hosszabb időt biztosítok. Érdemes rövidebb mondatokat, tagoltabb feladatokat adni.
	Olvasástechnika értékelése alól felmentés	Az olvasás gyorsaságát, hibamennyiségét, minőségét, a kifejező olvasást nem osztályozom.
	Tananyag számonkérése segítő kérdésekkel	A számonkérés során a kérdést nem önállóan kell értelmeznie. A számon kért tananyagot részekre bontva konkrét kérdésekre adott válaszokkal bizonyíthatja, hogy elsajátította a tanult anyagot. A kifejtős kérdéseket feladatokat mellőzzük a dolgozat során.
	Kötelező olvasmányok feldolgozása videofilm, a regények kivonatának, rövidített változatának a segítségével	
	Idegen nyelv helyesírása értékelés alóli felmentés, írásbeli számonkérés felváltása szóbeli számonkéréssel, vagy az írásbeli kiegészítése szóbeli felelettel	
	Kevesebb memoriter	
	Értő szövegrészek pedagógus vagy jól olvasó diáktárs általi felolvasása a jobb szövegértés céljából	

	Idegen szöveg olvasásakor az olvasástechnika értékelése alól felmentés	
	Az értő olvasás során félhangos artikuláció engedélyezése	
Diszlexia esetén:	A gyógypedagógusok ajánlásai	Értelmezés
	Matematikából szöveges feladat esetén a feladat felolvasása, szöveg értelmezésének segítése	
	Felső tagozaton, a különböző tantárgyakból rövidített vázlat adása a gyerekeknek	
	Gyerek tankönyvében a lényeg kiemelése	Szövegkiemelővel emeljük ki a fontos részeket. Tőle csak ezeket kérjük számon
	Osztály előtti hangos olvastatás mellőzése	
	<p>A Brit Dyslexia Egyesület is talpatlan betűtípusokat ajánl: Arial, Comic Sans. Kipróbálásra ajánlott talpatlan (Sans Serif) betűtípusok még az Arial, Verdana, Helvetica, Courier, Futura, Gotham, Tahoma, Century Gothic, Trebuchet, és CMU.</p> <p>Új letölthető betűtípus diszlexiásoknak: Open Dyslexic!</p> <p>Egy amerikai számítógépes programozó, Abbie Gonzales meglegelte, hogy diszlexiája miatt hol összefolynak, hol ugrálnak a betűk a monitorján. Több más diszlexiás felhasználó véleményét is figyelembe véve egy egészen újfajta betűtípus-családot tervezett.</p> <p>Az Open Dyslexic azzal a céllal jött létre, hogy tompítsa a diszlexia egyes tüneteit, és gördülékenyebbé tegye az olvasást. A betűk alsó részét azért is vastagította meg, hogy jelezze annak irányát. Ennek köszönhetően gyorsan megállapítható, melyik</p>	

	<p>rész tartozik a betű tetejéhez és melyik az aljához, így tehát a betű könnyebben felismerhető. A sorokat is könnyebb követni.</p> <p>A tervező szerint az egyedi betűformák csökkentik a betűkihagyásból és a betűk felcseréléséből fakadó zavart. A karakterek szokatlan kialakításának köszönhetően az Open Dyslexic használatával a diszlexiások gyorsabban tudnak olvasni, és kevésbé fáradnak el a tevékenység közben. A betűkészlet ráadásul gyermekeknél a betegség előrehaladásának gátolásában is segítséget nyújt, mely a korai stádiumban érhető el a leghatékonyabban.</p> <p>Letölthető PC-re, telefonra, e-könyv olvasóra Az Open Dyslexic mindenki számára hozzáférhető, ingyenesen letölthető: http://www.dafont.com/open-dyslexic.font, http://www.senteacher.org/download/77/DyslexiaFont.html Telepítése a videóban (angolul): LINK Forrás: diszmami.hu</p>	
	<p>Rövid, egyszerű utasítások, szókincs leegyszerűsítése, magyarázata feladatokban és utasításokban.</p>	
	<p>Tanulási technikák elsajátítása</p>	<p>Gondolattérképek, ábrák készítése</p>
	<p>Az olvasástechnikája jelentős elmaradása esetén segítséget jelent, ha az órán, dolgozatban kapott feladatokat szótagolt formában kapják meg.</p>	
	<p>Használhatják olvasás közben az ujjukat, sorvezetőt, könyvjelzőt, vagy olyan vonalzót, amely jelzi, hogy éppen hol tartanak.</p>	
	<p>Figyelmük terjedelmét növelhetjük feladatváltásokkal, mozgásos, játékos feladatok közbeiktatásával.</p>	
	<p>Tananyag számonkérése segítő kérdésekkel, könnyített feladatokkal.</p>	<p>Feleletválasztós, kiegészítő, csoportosító, ráismerő, megnevező feladatok alkalmazása.</p>

Diszgráfia esetén	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
	Évismétlés elkerülése	Adhatunk rossz jegyek esetén lehetőséget jó jegy szerzésére, pl. számítógépen házi dolgozat/ppt. megírása
	Mentesítés az érdemjeggyel történő értékelés alól	Szöveges értékelést írunk helyette
	Mentesítés bizonyos tantárgyrészek értékelése alól	Ezeket nem pontozzuk a dolgozatban. Az erre járó pontokat levonjuk az összpontszámból, neki az a maximum pont, abból számítunk %-ot.
	A gyógypedagógusok ajánlásai	Értelmezés
Alaki diszgráfiánál	Nagyvonalas (gyengén látóknak kiadott) füzetbe való írás engedélyezése.	
	Nyomatott nagybetűvel való írás engedélyezése.	
	Külsőalak értékelésének mellőzése.	
	Laptopon való írás engedélyezése.	
	Másoltatás mellőzése.	A sok másolástól nem lesz szebb az írása, de a kedve még jobban elmegy
	Ceruzafogást segítő eszközök beszerzése.	Ceruzára húzható eszközök, speciális ceruzák
	Balkezesség esetén balkezes eszközök beszerzése.	
	Tollbamondás esetén többszöri, tagolt diktálás, esetleg rövidebb szöveg diktálása.	
Tartalmi diszgráfiánál	Tollbamondásnál a szó, többszöri, lassan, tagolva, hangsúlyozva való felolvasása.	Próbáljuk meg érzékeltetni a hosszú, rövid hangokat
	Látó-halló tollbamondás előnyben részesítése.	Diktálás előtt megnézheti a szavakat, szöveget
	Rövidebb szövegek diktálása.	
	Saját maga javítsa a tollbamondását.	Adjuk oda neki a helyesen leírtakat. Segítsük, hogy észrevegye a különbséget. Így jobban megmarad benne, hogyan kell helyesen leírni.
	Adjunk sok feleletválasztós helyesírási feladatot.	Egy szót leírunk helyesen és helytelenül, karikázza be a helyeset

	Hosszabb terjedelmű írásművek készítésekor biztosítsunk számukra pihenési lehetőséget, iktassunk közbe kéz- és ujjtornát.	
	A diszgráfias tanulók írásbeli kifejezőképessége alacsonyabb szintű lehet, a fogalmazások elkészítése ezért nagy erőfeszítést igényel tőlük. Ezt vegyük figyelembe a fogalmazások értékelése során.	
	Tananyag számonkérése segítő kérdésekkel, könnyített feladatokkal.	Feleletválasztós, kiegészítő, csoportosító, ráismerő, megnevező feladatok alkalmazása.
Diszkalkulia esetén:	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
	Évismétlés elkerülése	
	Mentesítés az érdemjeggyel történő értékelés alól.	Helyette szöveges értékelés
	Segédeszközök használata	számítógép, számológép, százastábla, számegegyenes, saját ujjak, mértékegységtábla, korong, számegegyenes...
	Matek érettségi alóli mentesség. Helyette egy másik tárgyat kell választani.	
	A gyógypedagógusok ajánlásai	Értelmezés
	Ujjon való számolás engedélyezése	Addig engedjük használni, amíg szüksége van rá
	100-as tábla használata műveletek végzéséhez	
	Számegegyenes használatának engedélyezése	
	Fejszámolás helyett írásbeli műveletvégzés engedélyezése	
	Szorozótáblához 10x10-es tábla használata	
	Mértékegység átváltásnál táblázat használatának engedélyezése	Kikeresheti, hogy 1 l = 10 dl és utána számolja ki, hogy akkor 60 dl az hány l.
	Kevesebb feladat adása órán és dolgozatban.	
	Kevésbé összetett feladatok adása.	
	Feladat lépésekre bontása.	

	Abban a számkörben való számolás, ahol a diszkalkuliával küzdő tanuló tart.	Ugyan azt a feladattípust kaphatja alacsonyabb számkörben/tizes átlépés nélkül/azonos nevezőjű törtekkel...
	Analógiák begyakorlása.	
	Csak a begyakorolt feladat típusok számonkérése.	A begyakorolt feladat típustól eltérő, további gondolkodást igénylő feladat megzavarja, nem tudja megoldani.
	Többlépcsős feladatok részekre bontása.	Például több feladatot, számolási lépést tartalmazó szöveges feladatok szétbontása több feladatra, hogy ne ijedjen meg a feladat hosszúságától és bonyolultságától. Ilyen esetben azonnal feladhatja, és azt sem végzi el, amit tudna.
	Tananyag számonkérése segítő kérdésekkel, könnyített feladatokkal.	Feleletválasztós, kiegészítő, csoportosító, ráismerő, megnevező feladatok alkalmazása.
Kevert specifikus fejlődési zavar esetén:	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
	Írásbeli beszámoló után biztosítsák annak szóbeli kiegészítését, kifejtését	A leírtak alapján plusz kérdések feltevése, magyarázat, kiegészítés lehetősége segítő kérdésekkel.
	Egyéni adottságának, fejlődési ütemének figyelembevételével differenciált tanórai foglalkoztatását (könnyebb és kevesebb tanórai és házi feladat), és értékelését. A tanórai differenciálás legyen rugalmas, a tanulóhoz igazodó és diszkrét.	
	Javasoljuk figyelmi fáradékonyágának elfogadását. Kisebb szünetek beiktatása, vagy feladatváltás jótékony hatású lehet a motiváció fenntartásában és eredményességében.	
	Javasoljuk személyes odafigyeléssel a tanuló munkájának folyamatos nyomon követését, figyelmének terelését, motiválását a tanórán, így figyelmi ideje kitolható, teljesítménye fokozható.	Feladatvégzés közben újra, meg újra rá kell nézni, hogy csinálja-e a feladatot, nem akadt-e el. Vissza kell terelni a figyelmét, biztatni, dicsérni kell a feladat végéig sokszor.

	Órai tananyag átadásánál kapjon vizuális segítséget: vázlatok, képek, gondolattérképek, táblakép...stb. csatolása a szövegfeldolgozás elősegítése érdekében.	
	Javasoljuk, hogy írásbeli munkáinak, beszámolóinak külalakját méltányosan értékeljék pedagógusai, elvárható a rendezettségre való törekvés.	
	Javasoljuk, hogy biztosítsanak többletmagyarázatot a feladatmegértés elősegítése céljából.	Például új tananyag esetén, amíg a többi gyerek önállóan végez gyakorló feladatot, addig az SNI tanulónak magyarázattal, segítséggel kell elvégeznie a feladatokat.
	Javasoljuk a megértés személyre szabott megerősítését, ellenőrzését a tanórai feladatoknál, írásbeli beszámolóknál.	Visszakérdezés, megbeszélés, munkájának nyomonkövetése.
	A tantárgyi szakszavak, kifejezések beépüléséhez javasoljuk külön támogatását.	Ismétlés, visszakérdezés, újbóli magyarázat, kiegészítés, segítő táblázat/szómagyarázat használata.
	Egyéni megsegítése kis lépésekre lebontva, sok ismétléssel szükséges.	
	A gyógypedagógusok ajánlásai	Értelmezés
	Fejlesztő jellegű szöveges értékelés alkalmazása	
	A tananyag kis részekre bontása, számonkérés rövid tananyagegységek után. Témazáró több részletben történő megírása.	
	Segítő kérdések alkalmazása számonkérésnél. Biztatás, megerősítés, dicséret segítségével bátorítás, motiválás.	
	Vázlatok, táblázatok adása a tanulás és megértés segítésére. A hosszú, bonyolult mondatok tömondatokba sűríttése, tananyag egyszerűsítése, megértést segítő videók vetítése.	
	Számonkérésnél kifejtős kérdések helyett feleletválasztós, párosító, igaz-hamis, aláhúzást, sorba rendezést...kérő feladat típusok előnyben részesítése.	

ADHD esetén:	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
	Egyértelmű szabályok adása, állandó kontrollálás, visszajelzés.	Kevés, egyértelmű szabály legyen, ezek betartásáról mindig pozitív értékelést adunk, be nem tartás esetén következmény, értékelés.
	Következetesség, a következmények tisztázása.	
	Feladatok apró lépésekre bontása, differenciált feladatvégzés, gyakori feladatváltás, monotonitás elkerülése.	
	A gyógypedagógusok ajánlásai	Értelmezés
	Pihenő szünet biztosítása, ha elfáradt és nem tud figyelni.	Érdeemes egy helyet kialakítani erre, megbeszélni, hogy csendben odamehet pihenni, amíg másokat nem zavar.
	Mozgás beiktatása gyakran	Minden órát jó mozgás gyakorlattal kezdeni, utána jobban tud figyelni. Ha óra közben nem bír már ülni, asszisztens kiviheti udvarra, folyosóra.
	A szóbeli utasítás egyszerre egy dolgot tartalmazzon.	Nem tud odafigyelni a megértés és kivitelezés folyamatában sem több dologra.
		Rövid, egyszerűen megérthető mondatokban adjunk utasítást. Nem kell magyarázni, hosszan beszélni.
	Számonkérés több részletben.	Amennyiben nem tud végig koncentrálni egy hosszabb dolgozat során, megírhatja 2 külön órán, 2 rövidebb részre bontva. Közte legyen mozgás beiktatva.
	Számonkérés gyógypedagógusnál.	Akinek nagyon eltereli a figyelmét minden apróság, érdemes külön megírni a dolgozatot gyógypedagógusnál, aki a figyelmét visszatereli a feladatra, és a teremben sincs semmi elterelő inger.
	Tartós figyelmet igénylő feladatok elkerülése.	Több, rövidebb feladatot adjunk neki
	Osztályteremben előre ültessük.	Kevesebb inger éri, ha nem látja az egész osztályt, így jobban tud figyelni
	Stresszlabda használata.	Engedjük meg neki, hogy legyen a kezében valami, amit nyomkodhat

	Rágógumizás	Engedjük meg neki, hogy rágózhasson órán. Ez a monoton mozgás jó neki, jobban tud figyelni
	Minimális eszköz legyen a padján.	Az állandó mozgás miatt mindig mindene leesik, jobb, ha csak a legszükségesebb van ott.
	Minél több mozgásos feladatot tervezzünk be az órába.	Ez a többi gyerekeknek is jól jöhet.
	Bízzunk rá feladatot.	Kérjük meg, hogy osszon ki, szedjen össze valamit. Addig is felállhat, mozoghat.
	Ne szóljunk rá, ha hintázik, kalimpál a lábával.	
	A feladatok és instrukciók megértésének segítése céljából azok részekre bontása, magyarázata, szemléltetése.	
	Egyértelmű és rövid szabályok betartása.	A szabályok gyakori ismertetése, következetes betartatása, konkrét következményekkel való összekapcsolása. A szabályok ismertetése után javasolt, hogy a gyermek a saját szavaival ismétlje meg a szabályokat.
	A feladatok nehézségi fokát a gyermek egyéni szintjéhez igazítsuk.	Ha a feladat meghaladja az egyéni szintjüket, akkor hajlamosak a feladatokat feladni, frusztrálttá válni és ellenkezőleg: a számukra túl egyszerű feladatok esetén könnyen figyelmetlenné válnak, unatkoznak.
		Reális, megvalósítható célok kitűzése, azok részekre bontása. A feladatok teljesítésekor lehetőleg azonnali visszajelzés, megerősítés. Jutalmazás esetén legyen arányban a jutalom nagysága a tett erőfeszítéssel.
	Látom, hallom, csinálom-tanulási elv alkalmazása. Tapasztalati tanulás a leghatékonyabb.	
Autizmus esetén:	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
(pervaziv fejlődési zavar: autizmus,	A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van.	

asperger szindróma)		
	Igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni.	Pl. Elvont fogalmak, átvitt értelmű tartalmak, szólások, közmondások, szóviccek, kimondatlan tartalmak, tanulságok megértését nem várjuk el.
	Szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.	Képi megsegítés, szociális történetek, bemutatóvideók alkalmazása.
	Szóbeli helyett írásbeli számonkérés ábrák, képek, modellek stb. segítségével.	
	Számonkérés konkrét, tényszerű ismeretekre vonatkozó kérdésekre.	Kifejtős feladat helyett konkrét kérdések feltevése dolgozatban, véleménynyilvánítás helyett tényszerű ismeretek visszaadása.
	Az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.	
	A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.	Ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
	Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.	Szemléltetés, eljátszás, videó megtekintése, szociális történet alkalmazása.
	A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt - a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos probléma-megoldási módszerek tanítása.	Egy elsajátított ismeretet különböző feladatokban gyakorolhassa.

	<p>A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képességek egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.</p>	<p>Praktikus, életre felkészítő feladatok, helyzetek gyakoroltatása.</p>
	<p>A gyógypedagógusok ajánlásai (Irányadó az SNI irányelvek autizmus része)</p>	<p>Értelmezés</p>
	<p>Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).</p>	<p>Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.</p>
	<p>A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát.</p>	<p>Vizuális megerősítés, napirendkártyák, időszalag használatával.</p>
	<p>A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata). A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell.</p>	<p>Praktikus, életre felkészítő feladatok, helyzetek gyakoroltatása.</p> <p>Rövid, tömör információadás.</p>

	<p>Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.</p>	<p>A sikeres fejlesztések alapja. Vegye figyelembe a gyermek érdeklődési körét.</p>
	<p>Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.</p> <p>Számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.</p>	<p>Minden szokatlan változás félelmet kelthet, ezért minden egyes változást meg kell beszélni a gyermekkel. Ezáltal megelőzhető az agresszió, dühkitörés.</p>
	<p>Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.</p> <p>Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.</p> <p>A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.</p>	<p>Rövid, egyszerű utasítások, kérések adása, kérdések feltevése.</p> <p>A tanuló felé intézett kérdéseink, instrukcióinkegyértelműek, konkrétak és pontosak legyenek!</p> <p>Mondanivalóink legyenek szó szerint értelmezhetők!</p>
	<p>Protetikus, segédeszközökkel berendezett környezet és eszköztár kialakítás</p> <ul style="list-style-type: none"> • a tér strukturálása, • a vizuálisan megjelenített napirend, • és a tevékenységek megszervezésének támogatása munkarenddel és munkaszervezéssel. 	<p>A protetikus környezet strukturált tér és vizuális környezeti támpontok összefoglaló neve.</p> <p>A protetikus környezet elemei: a tér strukturálása, napirend (tér-idő struktúra), munkarend, munkaszervezés, egyéb vizuális segítségek. Érzelmi biztonság növelése.</p>
	<p>Az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása</p>	<p>Pl.: Napirend alkalmazása. Ültetésnél figyelembe venni az egyéni igényeket (külön, első sorban stb.)</p> <p>Feladatok sorrendjének vizualizálása a padon korongokkal</p>

		Paraván alkalmazása egyes esetekben Egyénre szabott motivációs rendszer: matrica, pecsét stb.
	Egyénre szabott napirend, mi? mikor? hol? meddig?	Elősegítheti az önállóságot is. Magasan funkcionáló autizmusban érintett személyeknél írásos napirendet alkalmazunk, emellé lehet akár rajzolni is, de használhatunk papírra írott napirendet, vagy Google naptárt is.
	Alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása	Motivációs rendszeren keresztül jutalmazás, tananyaghoz kapcsolódó játékokat, feladatokat előnyben részesítve. Tárgyi jutalmak mellett ne maradjon el a szóbeli dicséret sem. Pl.: Sikeresen elvégzett feladat után: IKT eszközzel játék a témában, vagy pecsételés, matrica, korong gyűjtés.
	A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell.	Verbális utasításokat röviden, egyszerűen megfogalmazva adjunk, akár vizuális segítséggel.
	Folyamatábra, napirend alkalmazása (feladatoknál, napi életviteli tevékenységeknél)	A cél, hogy a tanuló biztonságban érezze magát és a lehető legnagyobb önállóságot érje el vele, pl.: kézmosás, feladatok sorrendje + ha elvégezte jutalom.
	Feladatok részekre bontása	A hirtelen sok feladat láttán pl. A4-es lap, az alapvetően is kevés motivációt elveszíti, esetleg elkavarodik a sok feladatban. A feladat szétvágásával koncentrálni tudjuk a figyelmét.
	Timer alkalmazása	A megfoghatatlan idő érthetővé válik, a feladatoknak lesz eleje és belátható vége.
	Különböző színes mappák alkalmazása a különböző tantárgyakhoz	Könnyebben elpakolja, veszi elő az adott tantárgyhoz tartozó füzeteket, könyveket, kevésbé lesz szétszórt.
	Szabadidőben választó tábla alkalmazása: Szabadidőtábla	Struktúrátlan szabadidő helyzetben van, hogy nem tudja elfoglalni magát → viselkedés probléma merül fel, a tábla ötleteket, lehetőséget ad az elfogadható játékok megtalálására.

	Saját szótár	A tanuló beírhatja az órákon elhangzó/ tankönyvekben található általa nem értett szavakat, pedagógusa pedig megfogalmazza a tanuló számára az ismeretlen szó könnyen érthető jelentését
	Füzet vezetési segítség	Legegyszerűbben úgy segíthetünk, ha ceruzával kijelöljük vagy körül határoljuk az írás, a matematikai művelet vagy a rajzok helyét.
	Feladatok vizuális megjelenítése	Minden megoldandó feladat, házi feladatot jelenítsünk meg a táblán, vagy öntapadós papíron, amit a tanuló megkap.
	Napló/ szociális történet alkalmazása	Egy füzetben nap végén, pár sort írni, kiemelni a sikereket, esetleges viselkedés problémát, kudarcot, közösen megbeszélni a pedagógussal. Szabályokat megerősíthetünk vele, írhatunk újat, átláthatja a szituációkat, érzelmeket oszthat meg.
	Óra elején érzelmek körrrel, az érzelmek gyors megbeszélése	Így a pedagógus is információt kaphat az adott mentális állapotról, ennek tudatában kezdhetik az órát, alakíthatja a feladatokat.
Beszéd-fogyatékos esetén:	Leggyakoribb kedvezmény a szakértői véleményekben	Értelmezés
	Dadogó gyermekek esetében a szóbeli teljesítmény értékelésének mellőzése.	Írásbeli számonkérés biztosítása
	Hosszabb felkészülési idő biztosítása.	Tanulmányai során a számonkérést előzze meg egy megfelelő időtartamú felkészülési idő Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő.
	Helyesírás értékelése alóli mentesség.	
	Felzárkóztatás megszervezése egyéni haladási tempóban.	pl. pedagógussal óra végi összegzés, megbeszélés, tananyag jegyzetes összefoglalása; a felmerülő szövegértési problémák, absztrahálási, lényeg-kiemelési nehézségek nehézséget jelenthetnek: rövidített, tömörebb,

		képpel, segédeszközökkel támogatott szövegekkel segítheti a pedagógus a tanulók munkáját.
	Teljesítmény egyéni elbírálása.	az értékelést a gyermekhez önmagához mérhető fejlődés tükrében valósítsák meg
	Írásbeli számonkérés előtérbe helyezése/szóbeli számonkérés minimalizálása VAGY szóbeli számonkérés előtérbe helyezése.	A tanuló képességeitől függően (melyik az érintett: szóbeli kifejezőkészség vagy íráskivitelezés).
	Írásbeli beszámolón az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz használata.	Ha a gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják: laptop, számítógép, szövegszerkesztő használata. (táblakép lefényképezése, hangfelvétel készítése)
	Mentesítés egyes tantárgyak vagy tantárgyrészek (pl. helyesírás) érdemjeggyel és osztályzattal történő értékelése és minősítése alól.	A bizottság véleménye alapján, az igazgató határozat formájában mentesítheti a tanulót.
	Vizuális megerősítés biztosítása	Szájról olvasás lehetősége, illetve a kérdése, utasítások írásban való megjelenítése.
	A szöveges és szövegértési feladatoknál a tanuló teljesítményének méltányos elbírálása.	pl. matematika, irodalom, történelem ...
	A gyógypedagógusok ajánlásai	Értelmezés
	A szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése.	Pontos, egyszerű és konkrét instrukciók adása.
	Feladatmegoldás előtt megbizonyosodni róla, hogy a tanuló pontosan érti-e a feladatot.	Ha a tantárgyi tudást szeretnénk mérni, fontos, hogy a gyenge szövegértés, beszédértés ne hátráltassa a feladatmegoldást.
	Az iskola kezdő szakaszában a kultúrtechnikák elsajátítása előtt széles alapú készség-képességfejlesztéssel azok kognitív nyelvi előfeltételeinek megteremtését biztosítjuk.	Olvasás-írásstanítás előtt elnyújtott alapozás.
	Számonkérésnél a töredék válaszok, lényegyet tartalmazó fél mondatok is elfogadhatóak.	
	Tananyag számonkérése segítő kérdésekkel, könnyített feladatokkal.	Feleletválasztós, kiegészítő, csoportosító, ráismerő, megnevező feladatok alkalmazása.

Felhasznált tartalmak:

http://mas-kep.hu/tartalom_0_9/3_fejezet.pdf

<http://bekesegymi.hu/sites/default/files/Feltoltesek/Dokumentumok%202020-2021/sni-modszertani-utmutato.pdf>

http://www.kooperativ.hu/szockomp/sni-tanari-segedanyagok/sni-eszkozok/eszkoz_autista.pdf

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

http://files.szello.webnode.hu/200000037-9ae3d9bddc/2_beszedfogyatekos.pdf

<http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2019/01/Modszertani-segedanyag-diszlexias-gyermekek-iskolai-megsegitesehez.pdf>

<http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2019/01/Modszertani-segedanyag-ADHD-val-kuzdo-gyermekek-iskolai-megsegitesehez.pdf>

<http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2019/01/Modszertani-segedanyag-diszgrafias-gyermekek-iskolai-megsegitesehez.pdf>

Autizmussal kapcsolatos ajánlások:

http://files.szello.webnode.hu/200000036-299e62a987/1_autista.pdf

<https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-autista-tanulok-integralt-nevelesehez.pdf>

<http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2019/01/Modszertani-segedanyag-autizmus-spektrum-zavarral-kouzdo-gyermekek-iskolai-megsegitesehez.pdf>